

1. LEGE ESPA- RRUA

Atal honetan **jarduera fisikoaren eta kirolaren arau esparruak** aztertzen ditugu, desGAITASUNA aipatzen dutenekin lotuta. Horrela, botere publikoek zein jarduera fisikoaren eta kirolaren gainontzeko agenteek garatu behar dituzten arau aginduak bereizi ahal izango ditugu.

Lege edo dekretu bakoitzaren jatorrizko bertsioa errespetatu dugu, terminologiak urteetan zehar izan duen bilakaeraren garrantziaz jabetu ahal izan gaitezen.

Garrantzitsua da **Jarduera Fisikoari eta Kirol Egokitu eta Inklusiboari** buruzko lege esparrua aztertzea, zeren eta aukera eman-go baitigu **desGAITASUNA duten pertsonen jarduera fisiko eta kirolarekin lotutako legediak** igaro dituen prozesuak eta bilakaera hobeto ulertzeko. Ondoren, erreferentziako lege, dekretu eta xedapenetako batzuk aipatuko ditugu.

Sentsibilizazio jardunaldia Kemen K.E.

 OMEk desGAITASUNARI eta Osasunari buruz dioenaren arabera

DesGAITASUNA termino orokor bat da, eta urritasunak, jarduerarako mugak eta partaidetzarako murrizpenak biltzen ditu. **Urritasunak** gorputz egitura edo funtzio bati eragiten dioten arazoak dira; **jarduerarako mugak**, ekintzak edo zereginak gauzatzeko zailtasunak dira, eta **partaidetzarako murrizketak**, bizi-egoeretan parte hartzeko arazoak dira.

Beraz, desGAITASUNA fenomeno konplexua da, eta giza organismoaren ezaugarrien eta bizi garen gizartearen ezaugarrien arteko elkarrekintza bat islatzen du.

Espainiako Konstituzioa (1978ko abenduak 29)

43.3 artikulua:

Botere publikoek osasun hezkuntza, hezkuntza fisikoa eta kirola sustatuko dituzte. Era berean, aisialdiaz behar bezala baliatzen lagunduko dute.

49. artikulua:

Botere publikoek aurreneurri, tratamendu, bizkortze eta gizarteratze politika egingo dute elbarri fisikoentzat, zentzumen elbarrientzat eta elbarri psikikoentzat; horiei, eurek behar duten arreta berezia emango zaie, eta bereziki babestuko dira, titulu honek herritar guztiei ematen dizkien eskubideak egikaritu ahal izateko.

ESTATUKO Kirol Legea (1990/10)

Kirol egokituaren egungo egitura federaturako legea da. Bertan, 5 federazio ezartzen dira desGAITASUN mota desberdinak dituzten pertsonen arreta emateko: Itsuentzako Espainiako Kirol Federazioa, Entzumen desGAITASUNA dutenentzako Espainiako Kirol Federazioa, DesGAITASUN Fisikoa dutenentzako Espainiako Kirol Federazioa, DesGAITASUN Intelektuala dutenentzako Espainiako Kirol Federazioa eta Garun Paralisia dutenen Espainiako Kirol Federazioa.

Euskal Autonomia Erkidegoan, federazioak konplexuagoak dira, kirol anitzekoak baitira eta desGAITASUN mota ezberdinenak: lau federazio daude desGAITASUNA duten pertsonentzat: Kirol Egokituen Euskal Federazioa da, guztien aterkia, eta lurraldeetakoak: Bizkaiko Kirol Egokituen Federazioa, Arabako Kirol Egokituen Federazioa eta Gipuzkoako Kirol Egokituen Federazioa.

Haurren Eskubideen Europako Gutuna (1992)

20. artikulua:

“Haur guztiek dute aisialdirako, jolas egiteko eta kirol jardueretan borondatez parte hartzeko eskubidea. Era berean, gizarte, kultura eta arte jardueraz gozatzeko aukera izan beharko dute. Haur guztiek eskubidea dute bere bizitza pribatuan, bere familiarenean, hirugarren baten bidegabeko intrusiorik zein bere ohorearen kontrako legez kanpoko atentaturik ez jasateko.”

“Haur ezindu orok aukera izan behar du:

- a. Arreta eta zaintza bereziak izateko; hezkuntza eta prestakuntza profesional egokiak jasotzeko, gizarteratzea ahalbidetu diezaioten, bai establezimendu arrunt batean bai establezimendu espezializatu batean.*
- b. Gizarte, kultura eta kirol jardueretan parte hartzeko. Minusbaliotasunen bat duen haur orok aukera izan behar du bere nahi, prestakuntza eta gaitasunen arabera enplegua lortzeko.”*

Nazio Batuen Batzar Nagusia (1993ko abendua)

Bertan ezartzen dira “DesGAITASUNA duten pertsonen Aukera Berdintasunari buruzko Arau Uniformeak”

Programa horretan desGAITASUNARI **giza eskubideen ikuspegi** batetik heldu beharra azpimarratzen zen. Nazio Batuen Arau Uniformeetako 22 artikulua 4 kapitulutan daude egituratuta — Partaidetza-berdintasunerako baldintzak; Partaidetza-berdintasunerako aurreikusitako guneak; Gauzatze neurriak; eta Ikuska-pen mekanismoa—. Artikulu horiek desGAITASUNA duten pertsonen bizitzako alderdi sozial eta ekonomiko guztiak hartzen dituzte.

Euskadiko Kirolaren Legea (14/1998, ekainak 11)

2. art. n) Printzipio gidariak. “Ezintasuna” dutenen arteko sustatze lanari buruzko aipamen espezifikoak.

24. art., 2. apartatua. Kirol egokituaren lau federazioei buruzko aipamena.

55.2 artikulua. Eskola-kirolerako programetan “baliabideak jarri beharko dira... ezintasunak dituzten ikasleek bere ikaskideekin batera jarduteko modua izan dezaten”. Eta batera jardutea ezinezkoa denean, ekintza bereziak antolatu beharko dira ezintasunak dituzten taldeentzat.

Euskal Autonomia Erkidegoan, federazioek beste egitura bat daukate, kirol anitzekoak eta desGAITASUN anitzekoak direlako; desGAITASUNA duten pertsonentzako lau federazio daude, eta desGAITASUN guztiak jasotzen dituzte: Kirol Egokituaren Euskal Federazioa, gainontzeko guztien babeslea, eta lurraldeetako federazioak: Bizkaiko Kirol Egokituen Federazioa, Arabako Kirol Egokituen Federazioa eta Gipuzkoako Kirol Egokituen Federazioa.

Europar Batasunaren Oinarrizko Eskubideen Gutuna (2000)

26. artikulua:

“Ezgaitasunen bat duten pertsonen integrazioa”. “Batasunak aitortu eta errespetatu egiten du ezgaitasunen bat duten pertsonen autonomia izateko, gizartean eta lanean integratzeko, eta gizartearen bizitzan parte hartzeko duten eskubidea, eta hori bermatzeko hartzen diren neurriez baliatuzkoa”.

Legea, desgaitasuna duten pertsonen aukera-berdintasunari, diskriminaziorik ezari eta irisgarritasun unibertsalari buruzkoa (2003ko abenduak 2)

Lege horretan bi korrante berri jasotzen dira, eta bat datoz dagoeneko zaharra den baina indarrean segitzen duen **LISMI**rekin; hark batez ere ekintza positiboko neurriak garatu zituen. Diskriminaziorik eza, ekintza positiboa eta irisgarritasun unibertsalaren gainean zenbait xedapen antolatu dira, bitarteko berriekin, helburu jada ezagun bat lortzeko: bermatzea eta aitortzea **desGAITASUNA duten pertsonen** eskubidea dutela bizitza politiko, ekonomiko, kultural eta sozialeko esparru guztietan aukera-berdintasuna izateko.

DesGAITASUNA duten Pertsonen Eskubideei buruzko Nazioarteko Konbentzioa (2006)

Kirola eta jarduera fisikoa kolektibo horrentzako giza eskubidetzat aitortzen du.

30. artikulua:

Kulturan, aisialdian eta kirolean parte hartzeari buruz (5.d apartatua) jasotzen du ezen... "bermatu egin behar dela desGAITASUNA duten hurrek jolas, aisialdi eta kirol jardueretan parte hartzeko aukera berberak izango dituztela, eskola-sistemaren barruan egiten diren jarduerak barne harturik."

NBEren konbentzioa (2006). DesGAITASUNA duten pertsonen eskubideei buruz

24. artikuluan hezkuntzarako eskubidea aipatzen da:

Estatuek hezkuntza sistema inklusiboa ziurtatu beharko dute, honakoak harturik kontuan:

- a) **Oso-osoan garatzea giza ahalmena eta duintasunaren nahiz autoestimuaren esangura, eta giza eskubideei, oinarritzko eskubideei eta giza aniztasunari zor zaien errespetua indartzea;**
- b) **Ahalik gehiena garatzea desGAITASUNA duten pertsonen nortasuna, talentua eta sormena, bai eta horien gaitasun metal nahiz fisikoak ere.**
- c) **DesGAITASUNA duten pertsonak gizarte aske batean eraginkortasunez parte hartzeko aukera izan dezatela ahalbidetzea.**

NBEren Konbentzioaren printzipio orokorrak (New York, 2006ko abenduak 13)

Konbentzioaren asmoa da **desGAITASUNA duten pertsona guztien giza eskubide eta oinarritzko askatasun guztien gozamen integrala sustatzea, babestea eta bermatzea, berdintasun baldintzetan, eta pertsona horien berezko duintasunaren errespetua sustatzea.**

DesGAITASUNA duten pertsonen eskubideei buruzko konbentzioak 8 printzipio orokor dauzka:

1. Pertsonen duintasuna, banakako autonomia –barnean dela pertsoneri dagozkien erabakiak hartzeko askatasuna ere– eta independentzia errespetatzea.
2. Bereizkeriarik eza.
3. Gizartean erabat eta eraginkortasunez parte hartzea eta modu horretara jardunez gizarteratzea.
4. Desberdintasuna errespetatzea eta desGAITASUNA duten pertsonak onartzea aniztasunaren eta giza izaeraren alde.
5. Aukera-berdintasuna.
6. Irigarritasun unibertsala eta pertsona guztientzako diseinua.
7. Gizonaren eta emakumearen arteko berdintasuna.
8. DesGAITASUNA duten hurrek bere ahalmenetan izan dezaketen garapena eta euren nortasunari eusteko duten eskubidea errespetatzea.

39/2006 Legea, abenduaren 14koa, autonomia pertsonala sustatzeari eta mendekotasun egoeran dauden pertsonak zaintzeari buruzkoa

Mendekotasun egoeran dauden pertsonen kolektiboari dagokionez onartu den lege garrantzitsuenetako bat Mendekotasun Legea da. Helburu nagusia du Espainian herritarren eskubide berri bat aitortzea:

“Mendekotasunen bat duten pertsonen autonomia pertsonala areagotzeko eta horiei arreta eskaintzeko eskubidea, Autonomiaren aldeko eta Mendekotasunari Arreta Eskaintzeko Sistema sortzearen bidez”

Mendekotasun Legeak 3. artikuluan jasotzen ditu printzipio guztiak, baina garrantzitsuenak honakoak dira:

- Zerbitzuen izaera **unibertsal eta publikoa**; hau da, prestazioak estatuak eta autonomia erkidegoek finantzatuko dituzte, eta behar dituzten pertsona guztiek izango dute horietarako eskubidea.
- Zerbitzuak **berdintasunez eta inolako bereizkeriarik gabe** eskuratuko dira.
- **Administrazio publiko** guztiek lan egingo dute hori horrela izan dadin.

Mendekotasun egoeran dauden pertsonak dituzten **eskubide garrantzitsuenak** honakoak dira:

- Mendekotasun Legean aurreikusten diren **zerbitzuak** eta, aparteko kasuetan, prestazio ekonomikoak **eskuratzea**.
- Bere mendekotasun egoerari buruzko **informazio osoa eta jarraitua jasotzeko** eskubidea.
- **Jakitea**, aplikatzen zaizkion prozedurek, berak emandako baimenik behar ote duten.
- Bere datuak jaso eta tratatzen dituztenean **isilpekotasuna** gordetzea.
- Bere ongizatearekin zerikusia duten politikak zehaztu eta aplikatzerakoan **parte hartzea**.
- Bere buruaz edo ondasunez nor arduratuko den **erabakitzea**.
- Egoitza batean sartu edo ez askatasunez **erabakitzea**.

Eskola Kirolari buruzko dekretua (125/2008, uztailak 1)

Gipuzkoako Foru Aldundiak, urtero, ESKOLA KIROLEKO JARDUEREN PROGRAMA jartzen du abian, Gipuzkoako ikastetxe, udal, federazio eta kirol klubekiko elkarlanean. Programa hori 6 eta 16 urte bitarteko eskola umei zuzendua da.

Programaren helburua da Gipuzkoako ikasle guztiak kirola egiten hastea, **kirol prestakuntza** epe luzerako prozesutzat hartzen duen eredu batekin. Eredu horretan, ikasle guztiei zenbait kirol ezagutzeko aukera eskaintzen zaie.

Dekretu horren arabera, eskola adineko kirolaren **helburu nagusia kirola egiten duen haurren hezkuntza-garapena osatzea** izango da, eta, aldi berean, kirolari bakoitzaren banakako beharrak asetzea. Horrela, eskola-kirola **haurren hezkuntza integralera bideratuta egongo da, eta horretarako neska-mutilen partaidetza bermatuko du, baldintza berdinetan betiere eta sexuaren araberako estereotipoak eta rolak alde batera utzita; eta haien nortasunaren garapen harmonikora bideratuko da halaber, baldintza fisiko jakin batzuk lortzera eta kirol ohiturak sortzera, hain zuzen ere horien bitartez ahalbidetzearen geroagoko adinetan ere kirol jarduera jarraituan aritzea, bizimodu osasungarria garatzea ahalbidetzen duten kirol praktikak sustatzearekin batera.**

6. artikulua – Jardueren ezaugarriak.

6. art. 5. apartatua.

Eskolako kirolari buruzko programetan desgaitasunak dituzten eskola umeak bere eskola-kideekin arazorik gabe integratzea sustatuko da. Hori ezinezkoa bada, jarduera berariazkoak aurreikus daitezke desgaitasun mota ezberdinak dituzten taldeentzat.

UNESCOren arabera (2009)

*Hezkuntza-inklusioko ikasleen aniztasunari erantzun nahi dio, ikasleen parte hartzea areagotuz eta ikasleen bazterketa murriztuz, **hezkuntzaren barruan eta hezkuntzatik** abiatuta. Ikasle guztien asistentziarekin, parte hartzearekin eta lorpenekin lotzen da, bereziki, arrazoi desberdinengatik baztertuak izan diren edo baztertuak izateko arriskua dutenenekin.*

 1/2013 Legegintzako Errege Dekretua, desGAITASUNA duten pertsonen eskubideei eta haien gizarteratzeari buruzko Lege Orokorren Testu Bategina onartzen duena.

IV. KAPITULUA. Hezkuntzarako eskubidea. 18. artikulua.

1. DesGAITASUNA duen pertsona orok eskubidea du bere osotasun fisikoa eta mentala errespetatu daitezen, gainerakoekiko baldintza-berdintasunean.
2. Hezkuntza-administrazioari dagokio hezkuntza-sistema inklusiboa ziurtatzea hezkuntzaren maila guztietan, eta, orobat, desGAITASUNEN bat duten ikasleei bizitza osoko irakaskuntza eta oinarrizko hezkuntzan postu bat bermatzea eskolan, arreta berezia jarri desGAITASUNEN bat duten ikasleen hezkuntza-beharrizan askotarikoei; horretarako, beraz, ikaskuntza edo inklusioan arreta berezia behar dutenentzako laguntzak eta doikuntza zentzuzkoak arautuko dira.
3. Ikasle horiek hezkuntza bereziko zentroetan edo horien ordeko unitateetan eskolaratzea kasu bakoarrean egingo da, salbuespenez: haien beharrezanez ezin zaienean erantzun zentro arruntan dibertsitateari kasu egiteko neurriekin, eta, orduan ere, gurasoen edo legezko zaintzaileen iritzia kontuan hartuz.

21. artikulua. Hezkuntza-beharrizanen balorazioa.

1. Hezkuntza-orientazioko zerbitzuen eginkizun espezifikoak dira ikastetxeei laguntzea inklusiorako prozesu horretan, eta, bereziki, orientazio eginkizunetan, hezkuntzako ebaluazioan eta esku hartzean; eta, hartara, dinamizazio pedagogikoan, hezkuntza kalitatean eta hezkuntzaren berrikuntzan laguntzea.
2. Hezkuntzarako eskubidea arautzen duen Legean (8/1985 Lege Organikoa, uztailaren 3koa) eta Hezkuntzaren Legean (2/2006 Legea, maiatzaren 3koa) xedatzen den moduan ikastetxeen kontrolean eta kudeaketan parte hartze aldera, kontuan hartuko da lege honek hezkuntza-orientazioko zerbitzuei buruz dakarren espezialitatea.

 Euskal curriculuma: Heziberri 2020. Eusko Jaurlaritza

Heziberri 2020 euskal hezkuntza sistema planifikatzeko eta hobetzeko esparru pedagogikoa da.

Planak batu egin nahi ditu Europako esparruan hezkuntza eta prestakuntzari buruz 2020rako finkatu diren ildo estrategikoak eta euskal hezkuntzak dituen berariazko erronkak, sistemaren bikaintasunerantz pauso sendoak egiteko, eta bidezkoa, kohesionatua eta aktiboa den gizarte bat lortzeko.

Heziberri 2020 hezkuntza plana bi zutabetan oinarritzen da:

1. Lehengo zutabea **gure hezkuntza sistemak orain arte egindako bide luze eta oparoa da, horrek lagundu egin baitu hezkuntza-komunitatean partekatzen dugun kultura pedagogikoa eraikitzen.**
2. Bigarren zutabea **eragileen parte hartzea da.** Hezkuntzak guztion ardura izan behar du eta guztion konpromisoa ere behar du hobekuntza, bideragarritasuna eta iraupena bermatzeko.

Urriaren 27ko Arartekoaren 6/2011 I. gomendio orokorraren edukiarekin bat etorri, gehienek onartzen dute, eta araudiak eta politika publikoek hala berresten dute gainera, adin hauetan kirol jardueraren helburu nagusia, funtsean, hezteko delako. Kirol diziplina jakin batean trebetasuna eta/edo gaitasun teknikoak ikasteaz eta garatzeaz harago doa, **nesken eta mutilen gorputz hezkuntza integratzean laguntzeko, garapen pertsonal eta sozial osasungarirako balio positiboetan oinarritutako hezkuntzaren bidez.** Kirol jardueran bertan txertatzen da hezkuntza-aldagaia, hau da, kontua da nola egiten den, nola zuzentzen den, nola bideratzen den eguneroko eta ohiko kirol jardueran, zein diren haurren eta nerabeen garapen integratzaile bultzatzeko jarraibideak. Izan ere, balio positibo horiekin eta horietatik garatutako bizipenak esperimentatuz, balio positibo horiek eskola adineko ikasleen gaitasunen parte izatera igaroko dira.